

Benet Salellas: «Podem obligar el Suprem a dictar una sentència absolutòria»

L'advocat d'Anna Gabriel i membre de l'equip de la defensa de Jordi Cuixart desenvolupa l'estratègia de confrontació política als tribunals en el llibre "Jo acuso. La defensa als judicis polítics"

Benet Salellas | Adrià Costa

Benet Salellas (Girona, 1977), exdiputat de la CUP, advocat d'Anna Gabriel i membre de l'equip de defensa de Jordi Cuixart té clar que el judici de l'1-O és, i sobretot s'haurà d'encarar, com un judici polític. Ho demostren els delictes pels quals estan acusats els líders sobiranistes: la rebel·lió i la sedició. Però també la pressa i l'especial atenció d'un tribunal -el Suprem- que ha acceptat i instruït una causa d'excepció tan ràpidament com la vol concloure.

Abans d'aquest judici, Salellas fa un breu repàs a tretze estratègies utilitzades en la justícia política contemporània. Al llibre *Jo acuso. La defensa en judicis polítics*, de Pagès Editors, analitza la confrontació política i la conversió dels acusats en actors mateixos de l'acusació, com un dels camins d'èxit. Una estratègia, però, que ineludiblement ha d'estar acompanyada d'una massa crítica al carrer per assenyalar les mancances d'un sistema judicial contaminat i repressiu. La pressió -també la internacional- serà, segons l'advocat, el que ha d'acabar de fer visible la vulneració de drets i llibertats. Entre ells, allò principal en la causa catalana: el dret a l'autodeterminació del poble català. El motiu central de lluita que ha conduït fins aquí.

- **El llibre -del qual NacióDigital en va avançar l'epíleg de Jordi Cuixart (<https://www.naciodigital.cat/noticia/167970/via/cuixart/al/suprem/judici/ser/palanca/transformacio/democratica>) - planteja el concepte de defensa política. Una pràctica que porten a terme els advocats, però també els acusats durant els judicis polítics. En què es basa?**

- És buscar una resposta política a una situació que té un origen polític. Si entenem un judici polític com un judici en el qual l'Estat intenta desactivar els seus adversaris mitjançant un procediment penal, el que busca la defensa política és no defugir del conflicte. D'alguna manera, fer-lo aflorar, impedir l'objectiu de l'Estat de desactivar l'activista polític. L'Estat delega el conflicte als tribunals perquè condemnin unes conductes polítiques perquè vol que el militant acabi a la presó, inhabilitat o, en el pitjor dels casos, amb pena de mort. El defensor polític ha d'impedir que aquest procediment es desenvolupi com ha estat imaginat, i la millor manera és ressaltar el caràcter polític i desbordant del procediment judicial.

- **Planteja, de fet, diversos exemples de defenses polítiques. Des de judicis històrics com el cas Dreyfus, el de Companys o el cas Rosenberg, fins a judicis recents com el de Montse Venturós o el de la crema de fotos del rei. Del no en parla, al llibre, és del que vindrà relacionat amb l'1 d'octubre. Com s'afrontarà?**

- És un judici que afecta gent diversa, que ve de tradicions polítiques diferents perquè, de fet, és un judici al conjunt del país. I com que el país i el sobiranisme és divers, dins del judici hi ha diversitat d'actors i s'ha de ser sempre molt respectuós a l'hora d'entendre que l'estratègia tindrà molts nivells i matisos. Ara podem dir que hem passat d'un cert enfocament inicial molt tècnic, a una estratègia política. Vull deixar clar que una defensa política no vol dir renunciar a fer una defensa tècnica, i tinc la impressió -i Jordi Cuixart en el seu epíleg intenta explicar aquesta evolució- (<https://www.naciodigital.cat/noticia/167970/via/cuixart/al/suprem/judici/ser/palanca/transformacio/democratica>) que la causa només la podem guanyar si utilitzem el judici per reivindicar la legitimitat del dret a l'autodeterminació.

"Podem dir que hem passat d'un cert enfocament inicial molt tècnic, a una estratègia política, i tinc la impressió que la causa només la podem guanyar si utilitzem el judici per reivindicar la legitimitat del dret a l'autodeterminació"

- **Com es prepara aquest estratègia?**

- Aquest judici vol construir el relat que l'independentisme és violent. Doncs nosaltres, evidentment, no només demostrarem que no és violent, que això podria ser una defensa tècnica, sinó que explicarem que qui és violent és l'Estat, a través de l'exercici de la violència que va ser evident el dia 1 d'octubre i a través de la violència judicial. Nosaltres, el que farem serà convertir els acusadors en acusats. Que el judici sigui també sobre quin ha de ser el paper de la Fiscalia, l'Advocacia de l'Estat i Vox.

- **Per tant, els acusats interpel·laran les parts? L'objectiu és redirigir les acusacions?**

- És la idea. Que l'acusat passa a ser acusador, i l'acusador passa a seure al banc dels acusats. Jordi Cuixart està rebent molt de suport internacional, precisament perquè té la categoria de defensor dels drets humans, i perquè Òmnium és una entitat que es dedica a la promoció de

determinats drets humans, civils i polítics. Doncs, aquells que defensen els drets humans estaran al banc dels acusats, i els que defensen el feixisme, asseguts al dels acusadors. És a dir, es produeix la paradoxa que aquest sistema judicial permet la inversa del que hauria de ser. Vox és l'exemple paradigmàtic, però el govern espanyol, la Fiscalia i el tribunal estan permetent aquest marc polític.

Benet Salellas Foto: Adrià Costa

- Una de les conclusions que argumenta al llibre és que la focalització en la vulneració de drets humans no pot desdibuixar l'objectiu essencial del procés, en aquest cas, el dret a l'autodeterminació.

- Sí, hem de posar el dret a manifestació o la llibertat d'expressió sobre la taula, quan s'incrimina la manifestació del 20 de setembre, els tuits o els discursos, ja que quan es posen en joc aquests drets, no només es posen en joc en relació amb les persones acusades, sinó amb el conjunt de la societat. Però jo insisteixo que, malgrat que és important denunciar que l'Estat és il·legítim perquè no està actuant per defensar la democràcia, tot això passa perquè nosaltres hem exercit el dret a l'autodeterminació.

Per tant, hem d'intentar que el procés polític mai perdi de vista quin és el conflicte que s'intenta silenciar amb el judici polític. Perquè si el perdem de vista i ens centrem només en la vulneració de drets, estarem, d'alguna manera, ajudant a silenciar el dret a l'autodeterminació. No podem perdre de vista que aquests drets humans existeixen en tant que s'exerceixen en lluites concretes. Són un mitjà, no són una eina ni un fi en si mateix.

- No obstant això, des de la defensa d'alguns acusats sí que s'ha posat èmfasi en la vulneració d'aquests drets, fins i tot, més que en la defensa del dret a l'autodeterminació. S'ha arribat a plantejar el judici al Tribunal Suprem com un ?trampolí? per guanyar a

Europa.

(<https://www.naciodigital.cat/noticia/165559/boye/veu/judici/al/suprem/trampoli/guanyar/europa>)

- El tribunal d'Estrasburg és molt important i ha servit amb algunes resolucions com les del rei, però no podem esperar que el TEDH resolgui el conflicte polític. Em preocupa molt el missatge que a vegades es dona, que és que el món ens mira. A veure, el món ens mira quan nosaltres lluitem, quan aquí hi ha conflicte, quan hi va haver l'1 d'octubre o les mobilitzacions massives. El que no podem fer és quedar-nos al sofà i pensar que el món ens resoldrà el conflicte. I qui diu el món, diu el TEDH.

"Hem de fer que el judici sigui difícil de compaginar amb les exigències en matèria de drets humans i drets fonamentals"

Més enllà de la qüestió tècnica, Estrasburg no es posicionarà sobre el dret a l'autodeterminació. Qui ha de resoldre el conflicte polític és el poble de Catalunya, i no podem delegar en els tribunals. De la mateixa manera que critiquem que el govern de l'Estat judicialitza tot el que té a veure amb el procés d'independència, si nosaltres impugnem el marc, l'hem d'impugnar de manera coherent. Per tant, està bé utilitzar el TEDH, igual que els organismes de Nacions Unides o tantíssimes altres coses, però el conflicte l'ha de resoldre la gent.

- El judici, però, es jugarà en un tribunal hostil a l'independentisme.

- Sí, però el que no podem fer és anar al Suprem com qui ja ha perdut el partit, i pensar que el TEDH resoldrà el conflicte d'aquí dos, tres o deu anys. El partit s'ha de jugar al Tribunal Suprem i nosaltres hem de crear les condicions necessàries, tant dins la sala com fora, perquè aquest judici sigui tan complicat de gestionar, que faci impossible una sentència condemnatòria. Hem de fer que el judici sigui difícil de compaginar amb les exigències en matèria de drets humans i drets fonamentals. Si ens condemnen, seguirem lluitant fins aconseguir l'absolució, però nosaltres hem de jugar la batalla al Suprem, tècnicament i políticament.

- Comentava que la batalla s'ha de jugar dins del tribunal, però també fora. Per tant, un dels elements de la defensa política rau en la mobilització ciutadana.

- Els tribunals no poden ser marcians. Si tenen legitimitat, la tenen perquè actuen d'acord amb allò que la societat els demana. Per tant, aquest diàleg entre tribunals i societat ha d'existir sempre, siguin qüestions polítiques o no. Però la mobilització popular va més enllà, i ha de demostrar que castigar els líders o activistes polítics no pot ser gratuït. Per tant, d'alguna manera s'ha de generar contrapoder des de fora la institució judicial, que compensi i qüestionï l'actuació del poder judicial.

En moltes ocasions, la prudència o la por, que són emocions absolutament humanes, ens han fet pensar que si acotàvem el cap i ens sotmetíem potser el tribunal seria més indulgent o més bo. Però el que vol posar sobre la taula la defensa política és que no podem confiar en la bondat o la indulgència de les persones del tribunal. Perquè l'objectiu del mateix tribunal és una altra. Com recorda Cuixart amb la frase de Rosa Parks, com més cedim, més ens reprimeixen. I es tracta, precisament, de donar-li la volta a això.

Benet Salellas Foto: Adrià Costa

- Però com s'espera aquesta mobilització ciutadana?

- N'esperem molta i a molts nivells. El nivell català és un, però hi ha un tema pendent, que és connectar amb la societat civil de la resta de l'Estat. Cal connectar amb la societat civil espanyola, europea i internacional. Aquestes setmanes hem tingut posicionaments de dues entitats internacionals molt importants en matèria de drets humans (<https://www.naciodigital.cat/noticia/167943/amnistia/controlara/judici/1-o/garantir/sigui/just>), i la societat catalana ha d'iniciar un procés de mobilització.

I una cosa que hem de fer, penso, és una mica d'autocrítica. La insistència del Suprem perquè el judici se celebri a Madrid té a veure amb això, amb que són conscients que la societat catalana està molt mobilitzada. Per això no volen un judici a Barcelona, perquè aquest estaria influït, sí o sí, per l'acció de la societat catalana. I això és el que ens ha de portar a redoblar l'acció de fora i a fer que sigui la societat espanyola, la que pressioni el Tribunal Suprem.

- De fet, al llibre posa alguns exemples de la importància de la mobilització. El judici militar a Lluís Companys es va fer sense que ni tan sols es tingués coneixement que se l'havia traslladat a Barcelona.

- Exacte, perquè les autoritats eren conscients que, fins i tot en un moment tant dur com van ser els anys 40, quan la resistència política estava molt debilitada, tenien por que el coneixement de la societat catalana sobre el fet que Companys fos a Barcelona pogués comportar el caos.

"Tinc les expectatives posades en les defenses"

polítiques, els acusats i els moviments que pugui fer la societat catalana, espanyola i internacional"

- En la darrera dècada vostè ha abanderat diferents estratègies de defensa política. Per exemple, en el cas del setge al Parlament o la crema de fotos del rei. Ara està en l'equip de defensa de Jordi Cuixart i també de la CUP. Seguirà la mateixa defensa de confrontació?

- La partida està oberta davant del tribunal més dependent i menys imparcial que hi ha a la jurisdicció espanyola. En la base del sistema judicial espanyol hi ha un munt de jutges i jutgesses absolutament independents i imparcials que fan molt bé la seva feina, però ara no tinc cap mena d'expectativa posada en el Tribunal Suprem. No obstant això, sí que tinc les expectatives posades en les defenses polítiques, els acusats i els moviments que pugui fer la societat catalana, espanyola i internacional. Si aconseguim d'alguna manera jugar totes les cartes i jugar-les bé, podem arribar a obligar el Suprem a dictar una sentència absolutòria.

- Creu que la vaga de fam de Jordi Sànchez, Jordi Turull, Joaquim Forn i Josep Rull (<https://www.naciodigital.cat/noticia/168169/forn/rull/se/sumen/vaga/fam>) a la presó de Lledoners és una d'aquestes cartes?

- Serveix per visualitzar el conflicte. És una mesura molt valenta, molt dràstica, i que sobretot col·loca el tema en l'agenda internacional. Va molt en la lògica de demanar una defensa política, i va en aquesta idea de fer que el judici no sigui fàcil i no sigui possible, com ells l'han imaginat. Que cada vegada sigui més un problema acusar i condemnar per un delictes de rebel·lió o sedició. Una de les coses que intenta el llibre és, sobretot, donar perspectiva històrica. Que això que està passant ara, ha passat moltes altres vegades en el passat, en condicions molt pitjors.

Tot i això, la gent ha trobat sempre la forma de lluitar, la forma de resistir. D'alguna manera la perspectiva històrica ens ha de fer veure que aquest és un procés que va per llarg. Hi ha qui ara fa vaga de fam. Potser més endavant serà altra gent, i anirem trobant mecanismes per anar encarrilant diferents instruments de lluita.

Benet Salellas Foto: Adrià Costa

- La vaga de fam és una forma de resistència recomanada per les defenses?

- Crec que no. L'advocat és un instrument, és una eina més que té l'actor polític. I nosaltres hem de posar els nostres coneixements al servei del projecte polític i del moviment polític, no al revés. El que no pot ser és que el moviment polític estigui condicionat per allò que diuen els advocats. Això seria la perversió total de la defensa política. I per tant, també en la qüestió de les vagues de fam, vull pensar que són els presos els que decideixen. I llavors els advocats els que posarem els mecanismes i les eines perquè això pugui tirar endavant.

- L'exili també és un mecanisme de defensa que ajudarà en aquest judici polític?

- Sí. Per exemple, el tàndem Mireia Boya i Anna Gabriel ens demostra com, en la defensa política, una de les possibles expressions és dirigir-se al tribunal per dir que és un judici il·legítim i fer un discurs polític. Una altra forma és sortir a l'exterior i, des de l'exili, dedicar l'activitat política a denunciar aquest procediment en un espai que esdevé un altaveu cap a les entitats de drets humans i organismes internacionals.

- Alguns dels casos que es relaten al llibre no acaben com les defenses polítiques haurien desitjat.

- El que demostra el llibre és que la història és molt dialèctica, i també inclou alguns exemples per a l'optimisme. Quan s'explica el cas de l'incendi del Reichstag, això és una primera victòria dels comunistes contra el règim nazi molt abans de la Segona Guerra Mundial. O el cas de Núria Pörtulas. Però és evident, ningú ens pot garantir el resultat, fins i tot fent una defensa política.

"Com que hi ha molta gent afectada amb trajectòries polítiques i personals diferents, és normal que les defenses s'enfoquin també de manera diferent"

Si renunciem a confrontar-nos, parteixo de la idea que no hi haurà possibilitat de guanyar. Les circumstàncies històriques a cada lloc són les que són, però sí que el llibre transmet molt aquesta idea que, al final, el judici polític només es pot guanyar confrontant políticament.

- Els advocats portaran a terme una defensa conjunta o hi ha diferents estratègies de defensa?

- La importància de posar la persona acusada al centre és que la defensa sempre ha de partir de la pròpia persona encausada. No hi ha, ni receptes màgiques, ni formules que serveixin per a tothom. I si en algun moment s'ha intentat, és un error. Aquí, com que hi ha molta gent afectada amb trajectòries polítiques i personals diferents, és normal que les defenses s'enfoquin també de manera diferent. Hi ha certa coordinació i un cert marc compartit, però també matisos que depenen d'algunes de les persones.

- I això no pot generar dificultats?

- Dificultats no, però té complexitat. Encara hi ha moltes coses per parlar i definir, però la nostra obligació, la dels advocats i la dels propis encausats, és trobar la formula perquè tothom se senti defensat de la manera que vol, en un procediment tan important. Els perfils dels advocats són molt diferents, i hauríem d'intentar que no siguin els advocats qui prenguin les decisions, sinó que siguin els propis afectats i afectades, i que el centre estigui en les decisions polítiques que prenen aquestes persones i el conjunt del moviment, no en les estratègies de despatx que pugui decidir un determinat advocat.

Benet Salellas Foto: Adrià Costa

- La politització feta evident en l'elecció dels representants del Consell General del Poder Judicial pot ajudar en la seva estratègia?

- Ajuda a fer visible allò que alguns fa molts anys que ja denunciem. Quan parlem de la politització de l'Audiència Nacional o del Tribunal Suprem, són temes que amb la sentència de les hipoteques o l'elecció de Marchena s'han evidenciat. Ara hem obtingut proves que demostren que allò que nosaltres dèiem era correcte.

- Una sèrie de proves, però, que no sembla que tinguin prou pes per aconseguir la recusació de Marchena o del mateix tribunal, tal com les defenses han demanat.

- No són prou perquè ells mateixos s'apartin, és cert, però són proves que, davant de qualsevol tercer imparcial o observador, posen en dubte la seva independència. La insistència de Marchena, no només en presidir sinó també en escriure la sentència quan ell ja va presidir el judici de Francesc Homs i va redactar la sentència d'Aturem el Parlament, compromet totalment la seva capacitat d'independència i imparcialitat. I això qualsevol observador ho veurà.

"En un judici polític el fiscal parla de política, la policia parla de política i el jutge parla de política. I a l'únic a qui no li és permès parlar de política és a l'advocat defensor"

- Per tant, el judici tirarà endavant amb el mateix tribunal i en els temps establerts?

- Sí, farem el judici i el farem amb Marchena presidint. Nosaltres sempre hem de plantejar què passaria en un procediment normal i què passaria en un procediment excepcional. Davant d'un tribunal ordinari, els temps s'allargarien molt i segurament amb totes les dificultats que hi està havent amb la competència i les recusacions, això ens allargaria moltíssim el judici. Però com que no estem davant d'un tribunal ordinari, sinó davant d'un tribunal d'excepció, pot passar qualsevol cosa. Per exemple, a l'Audiència Nacional, que és qui normalment fa aquest paper, li hem vist fer autèntiques barrabassades jurídiques. I com que disposen dels recursos i l'estructura judicial al seu servei, podem començar un judici el mes de gener, encara que haguem presentat els escrits de defensa el dia 31 de desembre. Tot és possible.

-El llibre *Jo acuso. La defensa en judicis polítics* surt a les llibreries quan s'està a les portes d'un dels més importants judicis polítics que ha viscut Catalunya. Amb quin missatge?

- De judicis polítics n'hi ha hagut molts, probablement, més enllà d'aquest que ara té tant protagonisme. Jo el que plantejo és que fem política davant dels tribunals. Un dels autors citats al llibre reflexiona sobre el fet que, en un judici polític, el fiscal parla de política, la policia parla de política i el jutge parla de política. I a l'únic a qui no li és permès parlar de política és a l'advocat defensor. Això és una de les coses que vol reivindicar el llibre, que en els judicis polítics hem de continuar fent política. Perquè és l'única manera de guanyar-los.